

TITULO SUPERIOR EN CONSERVACIÓN E RESTAURACIÓN DE BENS CULTURAIS

Escola Superior de Conservación e Restauración de BCC de Galicia

Iconografía, iconoloxía e tipoloxía II

Departamento: Historia, valoración e clasificación dos bens culturais

Obrigatoria da especialidade	Curso: 3º pintura	2º Cuadrimestre	2 ECTS
------------------------------	-------------------	-----------------	--------

Teórica

Profesor: José Granados Marín
granadosmarin@edu.xunta.gal
Horario: 2 horas semanais
DESCRIPCIÓN DA MATERIA

- Introducción aos métodos iconolóxico e tipolóxico para a análise dos bens culturais da especialidade.
- Fundamentos e principais repertorios iconográficos e tipolóxicos dos bens culturais da especialidade.

COMPETENCIAS TRANSVERSAIS

T1	Organizar e planificar o traballo de forma eficiente e motivadora.
T2	Recoller información significativa, analizala, sintetizala e xestionala adecuadamente.
T3	Solucionar problemas e tomar decisións que respondan aos obxectivos do traballo que se realiza.
T4	Utilizar eficientemente as tecnoloxías da información e a comunicación.
T8	Desenvolver razoada e criticamente ideas e argumentos
T9	Integrarse adecuadamente en equipos multidisciplinares e en contextos culturais diversos
T11	Desenvolver na práctica laboral unha ética profesional baseada na apreciación e sensibilidade estética, medioambiental e cara a diversidade.
T14	Dominar a metodoloxía de investigación na xeración de proxectos, ideas e solucións viables.
T17	Contribuír coa súa actividade profesional á sensibilización social da importancia do patrimonio cultural, a súa incidencia nos diferentes ámbitos e a súa capacidade de xerar valores significativos.

COMPETENCIAS XERAIS DA TITULACIÓN

X1	Contextualizar o ben cultural, entendendo o seu significado como testemuña documental para o seu respecto e transmisión.
X11	Acadar a capacidade de colaborar e traballar en equipo con outros profesionais, establecendo os mecanismos axeitados de comprensión e diálogo interdisciplinario.
X19	Coñecer e aplicar os recursos de investigación: metodoloxía científica, fontes documentais e historiográficas, análise, interpretación e síntese de resultados.
X20	Ter a capacidade para obter, presentar e difundir información sobre os bens culturais e a metodoloxía dos procesos de conservación e restauración.

COMPETENCIAS ESPECÍFICAS DA ESPECIALIDADE DE PINTURA

EP5	Establecer un diálogo interdisciplinar con outros/as profesionais relacionados/as co ámbito do patrimonio cultural, especialmente no concernente ao patrimonio pictórico.
EP10	Utilizar os recursos que as novas tecnoloxías facilitan para o desenvolvemento do exercicio profesional.

EP11	Investigar o patrimonio cultural pictórico desde o punto de vista histórico, das súas fontes documentais, da súa evolución material, funcional ou simbólica, así como a súa adecuación aos traballos de conservación-restauración de bens culturais. Coñecemento dos principais métodos e técnicas de investigación histórica aplicados á conservación-restauración de bens culturais.
------	--

COMPETENCIAS ESPECÍFICAS DA MATERIA

- Coñecer os principais elementos iconográficos e iconolóxicos do mundo cristián e a súa aplicación á conservación e restauración de bens culturais pictóricos.
  - Identificar e clasificar as principais iconografías propias do cristianismo presentes nos bens pictóricos, sinalando os seus elementos constitutivos (signos, símbolos, atributos, episodios, tipos, etc.).
  - Sinalar as posibles variacións e modificacións ao longo do tempo acaecidas nas iconografías mencionadas no punto anterior.
  - Empregar e demostrar un coñecemento axeitado da terminoloxía científica da materia.
  - Ter a capacidade de integrar e aplicar os coñecementos e habilidades adquiridas na materia á práctica da conservación-restauración de bens pictóricos.
- Acadar unha correcta expresión oral e escrita, empregando unha linguaxe científica e obxectiva, na elaboración e presentación de traballos escritos, na súa presentación oral así como na realización de probas escritas.

UNIDADES DIDÁCTICAS

Unidade	Subtemas	% da materia
1. Orixe, fontes e primeiros exemplos da iconografía cristiá presentes nos bens pictóricos.	Introdución á iconografía cristiá. Fontes e evolución histórica. Iconografía do mundo paleocristián e altomedieval. Representacións alegórico-simbólicas de Xesús no primeiro cristianismo.	15%
2. Iconografía do Antigo Testamento.	Fontes, episodios e personaxes principais presentes nos bens pictóricos. Correspondencias tipolóxicas co Novo Testamento.	20%
3. Iconografía do Novo Testamento.	Nacemento e infancia de Cristo. Vida pública de Xesús. A Paixón. Resurrección, Ascensión e Pentecostés.	25%
4. Iconografía cristolóxica e mariana. O Xuízo Final.	Variantes tipolóxicas da figura de Xesús. Introdución á figura da Virxe. Temas de iconografía mariana anteriores ó nacemento de Xesús e posteriores ao Pentecostés. Principais advocacións marianas. Representacións pictóricas máis importantes. Iconografía do Xuízo Final.	15%
5. Iconografía dos santos.	Fontes e clasificación. Arcanxos, apóstolos e evanxelistas. Pais da Igrexa. Mártires, ermitáns e virxes do primeiro cristianismo. Iconografía das ordes relixiosas: hábitos, atributos, divisas e blasóns. Advocacións mais importantes. Principais exemplos pictóricos.	25%
6. Outras imaxes, xéneros e tipos da iconografía cristiana.	Simbolismo animal, vexetal e mineral. Virtudes, vicios e pecados.	10%

PLANIFICACIÓN DOCENTE

Metodoloxías	Horas aula	Horas fóra	Total
Sesión maxistral	26		26
Estudos de caso, debates e outras actividades	10	2	12
Estudo autónomo		12	12
Total	36	14	50

METODOLOXÍA DOCENTE

Metodoloxía	Descrición
Sesión maxistral	Coñecemento das bases teóricas da materia, sobre as que construír o traballo autónomo, utilizando as sesións maxistrais e outras ferramentas aportadas.
Estudos de caso, debates e outras actividades	Busca, lectura e traballo de documentación; propostas de resolución de problemas e/ou exercicios realizados na aula polo alumnado de xeito autónomo; charlas abertas a partir da lectura e comentario de artigos científicos ou documentos audiovisuais, noticias de actualidade ou estudos de caso; actividades complementarias como visitas, traballos de campo, viaxes de estudo, conmemoracións, etc., e tarefas propostas asociadas a elas.
Proba escrita (avaliación continua)	Exame dos contidos tratados nas aulas, a realizar en datas próximas ao final do cuadrimestre.
Proba da convocatoria ordinaria	Proba escrita. A realizar na data e hora fixada no calendario oficial de exames da ESCRBCG. A proba versará sobre os contidos que figuran na presente guía docente.
Proba da convocatoria extraordinaria	Proba escrita para os alumnos/as que non superasen a materia na convocatoria ordinaria. A realizar na data e hora fixada no calendario oficial de exames da ESCRBCG. A proba versará sobre os contidos que figuran na presente guía docente.

SISTEMAS DE AVALIACIÓN

Método	Criterios	% avaliación
AVALIACIÓN CONTINUA		
Proba escrita	Avaliación da correcta adquisición dos obxectivos, competencias e contidos da materia. Consistirá na identificación, comentario e análise de varias obras, comentarios de textos, desenrolo de preguntas ou temas propostos e/ou definición de términos. Cada parte da proba levará indicada a porcentaxe que pondera sobre a nota final da mesma. Cada un dos exercicios a resolver puntuarase de 0 a 10. Para que a proba escrita poda facer media aritmética co resto de actividades avaliábeis a calificación obtida na mesma	70 %

	ten que ser igual ou superior a 5.	
Estudios de caso, debates e outras actividades. Observación sistemática a través do seguimento do traballo na aula.	Participación e realización das tarefas e actividades propostas no apartado “estudios de caso, debates e outras actividades”, interese pola materia e asistencia regular.	30%
Total		100 %
PROBA ESCRITA CONVOCATORIA ORDINARIA		100%
PROBA ESCRITA CONVOCATORIA EXTRAORDINARIA		100%
OUTROS COMENTARIOS Á AVALIACIÓN E MEDIDAS DE RECUPERACIÓN:		
<ul style="list-style-type: none"> • Todos os alumnos teñen dereito a dúas convocatorias, unha ordinaria e outra extraordinaria. As datas, horas e lugares de celebración das mesmas faranse públicas coa suficiente antelación e poderán ser consultadas nos taboleiros e na páxina web da ESCRBCG. • Avaliarase de forma continuada o progreso do proceso de aprendizaxe. A cualificación final da materia para os alumnos da avaliación continua consistirá nos sistemas de avaliación expostos na táboa anterior. A fórmula de cálculo para a cualificación obtida ó longo do curso será a seguinte: [Cualificación final = nota proba escrita final x 0,70 + estudos de caso, debates e outras actividades x 0,30]. • Os alumnos que non aprobaron ou non se presentaron na convocatoria ordinaria poderán recuperar a materia na convocatoria extraordinaria que terá as mesmas características que a proba da convocatoria ordinaria. 		
ATENCIÓN PERSONALIZADA		
Ofrecerase atención personalizada ó alumnado durante todo o curso. As titorías realizaranse no despacho do profesor no horario asignado a comezo de curso e mediante o correo electrónico do profesor que figura máis arriba.		

BIBLIOGRAFÍA RECOMENDADA

BIBLIOGRAFÍA BÁSICA

- CARMONA MUELA, J.: *Iconografía cristiana. Guía básica para estudiantes*, Madrid, 2003.
- DUCHET-SUCHAUX, G. y PASTOUREAU, M.: *Guía iconográfica de la Biblia y los santos*, Madrid, 2003.
- ESTEBAN LORENTE, J.F.:
- *Tratado de iconografía*, ISTMO, Madrid, 1998.
- *Iconografía de los santos*, ISTMO, Madrid, 1998.
- RÉAU, L.: *Iconografía del arte cristiano. Introducción general*, Barcelona, 2000.
- TRINIDAD LAFUENTE, I.: *Tesouro y diccionario de objetos asociados a ritos, cultos y creencias*, Ministerio de Cultura, 2011.
- VV.AA.: *Guía para identificar los santos de la iconografía cristiana*, Cuadernos de Arte Cátedra, 2018.

BIBLIOGRAFÍA COMPLEMENTARIA

- FERGUSON, George: *Signos y símbolos en el arte cristiano*, Buenos Aires, 1956.
- GARCÍA MAHIQUES, R.: *Iconografía e iconología. La historia del arte como historia cultural (2 vols.)*, Madrid, Encuentro, 2008.

- GRABAR, A.: *Las vías de la creación en la iconografía cristiana*, Madrid, 1985.
- MÂLE, E.:
  - *El gótico. La iconografía de la Edad Media y sus fuentes*, Madrid, 1986.
  - *El arte religioso de la Contrarreforma. Estudios sobre la iconografía del final del siglo XVI y de los siglos XVII y XVIII*, Madrid, 2001.
- MONREAL Y TEJADA, L.: *Iconografía del cristianismo*, Barcelona, Acantilado, 2000.
- MORALEJO, S.: *Formas elocuentes. Reflexiones sobre la teoría de la representación*, Madrid, 2004.
- PANOFKY, E.: *Estudios sobre iconología*. Alianza editorial. Madrid, 1985.
- RÉAU, L.:
  - *Iconografía del arte cristiano. Iconografía de los santos A-F*, Barcelona, 1996.
  - *Iconografía del arte cristiano. Iconografía de los santos G-O*, Barcelona, 1997.
  - *Iconografía del arte cristiano. Iconografía de los santos P-Z*, Barcelona, 1998.

OBSERVACIÓNS

- Usarase a plataforma Moodle para que o alumno poida consultar e dispoñer da presente guía docente, para deixar material didáctico para o alumnado, para formalizar a entrega de traballos e para outros usos relacionados coa materia e tamén como modo de comunicación profesor/alumno. O uso desta plataforma é obrigatorio para o alumnado que curse a avaliación continua, e moi recomendable para o resto.
- É imprescindible que o alumno aplique una metodoloxía axeitada á hora de proceder ó estudo dos contidos da materia e á realización das distintas tarefas (toma de apuntes e anotacións, busca e selección de materiais, cronogramas, presentacións, etc.).
- O plaxio e apropiación de materiais científicos en distintos soportes (edicións dixitais ou en papel) sen o citado previo da súa fonte é un delito e suporá un suspenso.
- A biblioteca da ESCRBCCG conta con material bibliográfico específico sobre os contidos da materia. O seu uso habitual é imprescindible para acadar correctamente os obxectivos da materia polo que formará parte das actividades lectivas da materia.
- O uso ou funcionamento de teléfonos móbiles e outros dispositivos (TIC,s) con capacidade de copia ou gravación non está permitido.